

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut								
1000 €	TA 2022	muutos	MTA 2022	TOT 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2022	TP 2021
Toimintatuotot	3 673	555	4 229	3 050	-1 179	72 %	4 746	4 081
Myyntituotot	1 489		1 489	918	-571	62 %	1489	1 659
Maksutuotot	1 557		1 557	929	-628	60 %	1502	1 478
Tuet ja avustukset	553	555	1 108	1 117	8	101 %	1680	922
Muut toimintatuotot	74		74	85	11	115 %	74	22
Toimintakulut	-53 564	-555	-54 119	-39 470	14 649	73 %	-53 507	-50 667
Henkilöstökulut	-26 634	-82	-26 717	-19 747	6 970	74 %	-26260	-25 593
Palvelujen ostot	-10 234	7	-10 227	-6 910	3 316	68 %	-10221	-9 162
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 023	-5	-1 028	-1 005	22	98 %	-1128	-861
Avustukset	-3 053	-476	-3 529	-2 301	1 228	65 %	-3279	-2 195
Muut toimintakulut	-12 620		-12 620	-9 507	3 112	75 %	-12620	-12 857
Toimintakate	-49 890		-49 890	-36 421	13 470	73 %	-48 761	-46 586
Vuosikate	-49 890		-49 890	-36 421	13 470	73 %	-48 761	-46 586
Poistot ja arvonalentumiset	-897		-897	-450	446	50 %	-897	-646
Poistot ja arvonal.	-897		-897	-450	446	50 %	-897	-646
Tilikauden tulos	-50 787		-50 787	-36 871	13 916	73 %	-49 658	-47 232
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-50 787		-50 787	-36 871	13 916	73 %	-49 658	-47 232
Vyörytyserät	-2 752		-2 752	-2 064	688	75 %	-2752	-2571
Vyörytyskulut	-2 752		-2 752	-2 064	688	75 %	-2 752	-2 571
Yli/alij. vyörytyserien jälkeen	-53 539		-53 539	-38 935	14 604	73 %	-52 410	-49 803

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus-, opetus- ja elinikäisen oppimisen palveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Sivistyksen ja hallinnon yhteiset

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion toteutumana osalta voidaan todeta, että loppuvuoden ennusteessa palvelualueen talousarvion toteuma tulee alittamaan vuodelle 2022 annetun muutetun talousarvion. Tulosalueet arvioivat, että vuoden 2022 toiminnalle asetetut tavoitteet tullaan saavuttamaan vuoden 2022 loppuun mennessä.

Sivistyslautakunta päätti keväällä 2022 opetuspalveluiden tulosalueella Ehnroosin ja Myllymäen koulujen sekä Hepolan ja Kirkonkylän koulujen johtamisjärjestelmistä. Lautakunta päätti, että Ehnroosin koululle ja Myllymäen koululle tuli yhteinen virkarehtori ja virka-apulaisrehtori. Lautakunta päätti myös, että Hepolan koululle ja Kirkonkylän koululle tuli yhteinen virkarehtori ja virka-apulaisrehtori. Lautakunta valitsi uudet viranhaltijat huhtikuussa. Ehnroosin koulun rakennusurakka valmistui myös kesäkuussa 2022 ja uusi koulurakennus otettiin käyttöön elokuussa.

Varhaiskasvatuspalveluissa panostettiin henkilöstön rekrytointiin, joka tuotti tuloksia. Samalla pyrittiin luopumaan määräaikaisista työsuhteista ja kiinnittämään työntekijöitä vakinaisiin työsuhteisiin, jossa myös onnistuttiin.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palveluissa käynnistyi kaksi uutta hanketta, joihin saatiin avustusta Aluehallintovirastolta. Kirjaston Unelmoidaan uudesta – hanke on osallisuushanke, jossa kuntalaiset pääsevät mukaan uuden kirjastotilan tarpeiden määrittelyyn. Hankkeen ohjausryhmän on kokoontunut kaksi kertaa, ja hankeryhmä on tehnyt yhdessä hankkeen ulkopuolisen yhteistyökumppanin kanssa osallisuustyöskentelymallin ja aikataulun.

Mäntsälä liikkuu 2025-hanke on myös käynnistynyt ja hankkeen on tarkoitus olla monivuotinen ja koskettaa laajasti kuntalaisia tulevien vuosien aikana. Hanke keskittyy aluksi varhaiskasvatusikäisiin lapsiin, lasten huoltajiin ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaan tavoitteenaan pienten lasten liikkumisen lisääminen.

Vapaa-aika- ja nuorisopalveluissa oli henkilöstön vaihtuvuutta ja myös organisaation muutosta. Nuorisopalveluista siirrettiin ohjaamotoiminta Mäntsälän työllisyysyksikköön. Muutoksella ennakoidaan työllisyysuudistumista ja kehitetään palveluita kokonaisvaltaisesti. Nuorisopalveluissa vapautunut tehtävä suunnattiin perusnuorisotyöhön.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion merkittävimmät alitukset kohdistuvat opetus- ja varhaiskasvatuspalveluihin. Opetuspalvelujen saamat tuloja on arvioitu kertyvän 0,4 miljoonaa euroa enemmän hanketulojen ennakoitua suuremman kasvun myötä. Varhaiskasvatuksessa toimintakulut alittuvat 0,5 miljoonaa euroa ja toimintakate 0,6 miljoonaa euroa. Alitukset kohdistuvat henkilöstömenoihin ja kotihoidon tukeen. Kaikkiaan palvelualueen talousarvion alitus kolmannen osavuositarkastuksen ennusteessa on noin miljoonaa euroa. Investoinneista ovat toteutuneet suurimmaksi osaksi Ehnroosin koulun ensikertainen kalustaminen ja muiden investointien ennustetaan toteutuvan vuoden 2022 loppuun mennessä.

Opetuspalvelut

Kuluvan lukuvuoden yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuurin ohjaavaksi painopistealueeksi valittiin vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely. Kaikilla kouluilla toteutetaan yrittäjyyskasvatusta edistävä Yrittäjyys- ja monialainen oppimiskokonaisuus, jonka toteuttamisen ohjeistus käynnistettiin. Yrittäjyys toteutetaan joka kolmas vuosi.

Koulujen opettajilla on mahdollisuus ilmoittautua kuntakohtaiseen kehittämistyöhön tiimityön kautta. Kehittämistiimien teemoja ovat kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen, tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön kehittäminen, nivelvaiheyhteistyö, oppimisen tuki, Hepolan koulussa sijaitsevien pedagogisten tukiluokkien (petu) yhteistyö sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot opetuksessa.

Lukuvuoden valmistelutyötä aikaistettiin kouluilla, jotta palkanmaksu saadaan elokuusta lukien toteutettua todellisten henkilöstömenojen mukaisina. Toimenpiteellä tavoitellaan talouden suunnittelun varhentamista ja tarkentamista. Tämän ohella Provincian käyttöönoton valmistelu työllisti erityisesti koulusihteereitä ja esihenkilöitä. Lukujärjestysten laatimista aikaistettiin koulukuljetusten järjestämistä koskevan asiakaspalvelun laadun parantamiseksi. Tavoitteet saavutettiin varsin hyvin.

Oppilaitosturvallisuutta kehitettiin laatimalla suunnitelma, jossa edistetään esihenkilöiden, henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien turvallisuutta koskevien suunnitelmien käytettävyyttä. Suunnitelma sisältää lisäksi tavoitteen, jossa oppilaille ja henkilökunnalle mahdollistetaan nykyistä parempi tuki ja ohjeistus sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään. Koululäsnäoloa vahvistava poissaolon seurantamalli otettiin käyttöön lukuvuoden alusta lukien. Wilman kehittämistyötä toteutettiin sähköisen allekirjoittamisen mahdollisuuksia lisäämällä, tuntimerkintöjä yhdenmukaistamalla ja Koski-tilastointia kehittämällä.

Hyvinvointialueelle siirtymisen valmistelua jatkui. Keskeisiä sisältöjä olivat laitteisto-, ohjelmisto-, järjestelmäsiirtoja, henkilöstömitoitusta ja eri yhteistyömuotoja koskeva valmistelutyö.

Ehnroosin koululla käynnistyi kaksi valmistavan opetuksen ryhmää. Opetussuunnitelmien käytettävyyttä edistävä ePeruste-työ käynnistettiin. Kouluilla käynnistettiin KiVa-kouluohjelman mukaisen kyselyn tulosten analysointi ja toimenpidesuunnittelu.

Opetuspalveluiden henkilöstömenot arvioidaan alittuvan 0,14 milj. euroa talousarvioon nähden. Alitus kohdentuu Kelan sairausvakuutuskorvauksista, jotka toteutuvat arviolta suurempana talousarvioon nähden. Oppilasmäärän vähenemiseen perustuva tuntikehyksen säästö tulee kompensoitumaan valmistavan opetuksen ryhmien perustamisesta aiheutuvien henkilöstömenojen kasvulla. Opetuspalveluiden hankkeiden tuloissa ennustetaan lisäystä 0,4 milj. euroa ja opetuksen oppimateriaalimenoissa 0,1 milj. euron ylitystä. Toimintakatteen osalta ennustetaan kokonaisuudessaan 0,45 milj. euron alittumista.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen toimintatuottoja näyttää kertyvän 0,1 milj. ennustetta enemmän hankerahoituksesta johtuen. Toimintakulut alittuvat noin 0,5 milj. Toimintakate alittuu yhteensä noin 0,6 milj. Kotihoidon tuelle olevien lasten määrä oli elokuussa 273, kun vuonna 2021 lapsia oli kotihoidon tuella 285. Kotihoidon tuen käyttö on vähentynyt vuosittain ja vastaavasti pienten lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on lisääntynyt.

Koronan vaikutukset näkyivät edelleen alku syksystä 2022, jolloin henkilöstö ja heidän perheen jäsenensä sairastivat koronaa enemmän kuin edellisenä vuotena. Tämän lisäksi toimintaa hankaloittivat työtaistelutoimet ylityö- ja vuoronvaihtokieltoineen. Sijaisten saatavuus on ollut heikkoa ja paikoin mahdotonta, joten päiväkotien toiminta-aikoja on jouduttu turvallisuussyistä supistamaan. Toiminnan kehittämistä on tehty Kaikille yhteinen varhaiskasvatuksen –hankkeen avulla. Hanke sisältää paljon koulutuksia henkilöstölle. Koulutukset tukevat myös 1.8.2022 voimaan astuneita varhaiskasvatuslain muutoksia tuen tasojen toteuttamiseksi oikea-aikaisesti lasten tarpeiden mukaisesti. Uusi Mäntsälän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2022 ja Mäntsälän kunnan esiopetuksen suunnitelma 2022 on otettu käyttöön ja niiden toteuttaminen yksiköissä on alkanut.

Elinikäinen oppiminen ja hyvinvointipalvelut

Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelujen budjetti näyttää toteutuvan lähes suunnitellusti, joskin henkilöstömenojen osalta alittumista on noin 30 000 euroa. Palkkojen alittumiseen vaikutti se, että alkuvuodesta hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattorin paikka oli täyttämättä (täytettiin 1.3.22 alkaen), samoin liikunnanohjaajan sijaisuus saatiin täytettyä vasta 1.6.22. Palkkojen korotukset 1.6.22 alkaen huomioiden, alitus tulleen olemaan jonkin verran vähemmän. Toisaalta palkkakustannuksia säästyy taas, kun nuorisohjaajan toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen valittu työntekijä aloittaa myöhemmin syksyllä. Tulokertymä alittuu jonkin verran samoin palvelujen ostot.

Nuorisopalveluissa paneudutaan koulunuorisotyön kehittämiseen yhdessä opetuspalveluiden kanssa: selkeät tavoitteet, toimenpiteet ja resurssit. Sekä nuorisotyön säännöllistä jalkautumista on suunniteltu kylille. Ensi kesän 2024 toiminnan suunnittelu on aloitettu nuoriso/liikuntapalvelujen kesätoimintakalenterin valmistelulla yhteistyössä 3. sektorin kanssa. Ohjaamo palvelut siirtyivät 3.10.2022 alkaen työllisyyspalveluiden alaisuuteen. Siirto ei vaikuta talouteen.

Korona vaikutti kansalaisopiston toimintaan vielä kevätlukukaudella, ja tästä johtuen kurssimaksutuotot eivät ole toteutuneet suunnitellusti. Opiskelijamäärissä ei ole vielä saavutettu ”normaalin toiminnan” lukuja, sillä viranomaisten määräykset tila- ja opiskelijamäärästä olivat vielä voimassa keväällä. Uusi opistoshteeri aloitti työnsä elokuun alussa. Seuraavan työkauden suunnittelussa lisättiin hieman kurssien

määrää. Syyskauden netto-opiskelijamäärät kasvoivat muutamalla sadalla, mutta vielä on kirittävää normaaliin toimintavuoteen verrattuna.

Liikuntapalvelujen painopisteet loppuvuodelle ovat vähän liikkuvien kuntalaisten tavoittaminen ja matalankynnyksen elintapa- ja liikuntaneuvonnan lisääminen. Uusien liikuntamahdollisuuksien (esim. fatbike, retkiluistelu) tutuksi tekeminen. Liikuntapalvelut tekevät kuntalaiskyselyn lokakuussa. Mäntsälä liikkuu 2025 hanke aloitettiin toukokuun lopulla. Hankkeen ensimmäisen vuoden painopiste on varhaiskasvatuksen ja esikouluikäisten lasten liikkumisen lisääminen. Hankkeelle haettiin lisää aikaa huhtikuun loppuun 2023 asti. Hankkeelle tullaan myös hakemaan jatkoa myöhemmin syksyllä avautuvassa haussa, toisen vuoden painopiste hankkeessa on koululaisten ja nuorison liikkumisen lisääminen. Starttivalmennus jatkaa viime vuonna hyvin alkanutta toimintaansa. Edellisen vuoden aikana starttivalmennuksessa olleet nuoret ovat sijoittuneet hyvin koulu- ja työelämään. Etsivän nuorisotyöhanke on vakiinnuttanut asemansa ja jatkaa.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen palvelujen painopisteet loppuvuodelle ovat järjestöjen avustuskäytäntöjen päivittämisen aloittaminen. Tavoitteena oli järjestää kaksi yleisötilaisuutta, joiden aiheet ovat: Luustoterveys kuuluu kaikille ja Uniapnea. Yleisötilaisuuksista ainakin toinen joudutaan siirtämään keväälle 2023.

Kirjaston omatoiminen asiointiaikaa on lisätty toukokuun alusta 22 tunnilla. Kirjaston maksutuotot eivät ole toteutumassa ennakoidusti, mikä johtuu mm. lainaus- ja kävijämäärien alhaisuudesta. Lainaus on samalla tasolla kuin v. 2021, eli lähes 20 % alhaisempi kuin ennen koronaa v. 2019. Kirjaston Unelmoidaan Uudesta hankkeen ohjausryhmä on kokoontunut kevään sekä syksyn aikana ja hankekumppani on valittu. Unelmoidaan Uudesta - hanke etenee suunnitelman mukaan.

Talousarviomuutokset

Osavuositarkastuksen 3/2022 yhteydessä valtuustolle käsiteltäväksi tulevat talousarvio- ja määrärahamuutokset:

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut esittävät kunnanvaltuustolle vuoden 2022 talousarvioon muutosesityksen.

Opetuspalveluiden hankkeiden tulojen lisäys tukiin ja avustuksiin yhteensä 0,42 milj. euroa ja sairausvakuutuskorvauksiin 0,14 milj. euroa.

Varhaiskasvatuspalveluiden osalta menojen vähennys henkilöstömenoissa 0,2 milj. euroa sekä lasten kotihoidon tuen ja yksityisen kotihoidon tuen vähennys yhteensä 0,2 milj. euroa.

Sivistys ja hyvinvointipalvelujen toimintakatteen vähennys yhteensä 0,96 milj. euroa

Sivityksen ja hyvinvoinnin yhteiset

1000 €	TA 2022	muutos	MTA 2022	TOT 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2022	TP 2021
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-583		-583	-364	220	62,4 %	-583	-562
Toimintakate	-583		-583	-364	220	62,4 %	-583	-562
Opetuspalvelut								
1000 €	TA 2022	muutos	MTA 2022	TOT 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2022	TP 2021
Toimintatuotot	2 033	555	2 588	2 142	-446	82,8 %	3 012	2 592
Toimintakulut	-33 478	-555	-34 033	-25 507	8 526	74,9 %	-34 003	-33 595
Toimintakate	-31 445		-31 445	-23 365	8 080	74,3 %	-30 991	-31 003
Varhaiskasvatuspalvelut								
1000 €	TA 2022	muutos	MTA 2022	TOT 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2022	TP 2021
Toimintatuotot	1 234		1 234	722	-512	58,5 %	1 334	1 289
Toimintakulut	-16 175		-16 175	-11 291	4 883	69,8 %	-15 679	-14 819
Toimintakate	-14 941		-14 941	-10 569	4 372	70,7 %	-14 345	-13 529
Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin yhteiset								
1000 €	TA 2022	muutos	MTA 2022	TOT 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2022	TP 2021
Toimintatuotot	407		407	186	-221	45,7 %	400	200
Toimintakulut	-3 328		-3 328	-2 308	1 020	69,4 %	-3 242	-1 691
Toimintakate	-2 921		-2 921	-2 122	799	72,7 %	-2 842	-1 491

Investoinnit

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2022	TA muutokset 2022	TA muutosten jälkeen	Toteuma 30.9.2022	Poikkeama	Tot %	Ennuste
Sivistys- ja hyvinvointikunta								
Irtain omaisuus								
Tilojen kalustaminen								
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk. investointitarp.	Menot	-60 000		-60 000		-60 000		-60 000
Iltapäivätoiminnan ja uuden opetussuunnitelman mukainen kalust.	Menot	-15 000		-15 000		-15 000		-15 000
Ehnrönsin koulun ensikertainen kalustaminen	Menot	-840 000		-840 000	-739 863	-100 137	88,1 %	-840 000
	Menot							
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä	Menot	-915 000		-915 000	-739 863	-175 137	81 %	-915 000
	Tulot							
	Netto	-915 000		-915 000	-739 863	-175 137	81 %	-915 000